

Uddannelses- og Forskningsministeriet
Børsgade 4
1215 København K

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 9132 5685
PEHJ@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

Sendt til hoeringssvar@ufm.dk

DOK. NR. 24/00480-3

8. MARTS 2024

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL LOVFORSLAG OM ÆNDRING AF SU-LOVEN (REFORM AF SU-SYSTEMET PÅ DET VIDEREGÅENDE UDDANNELSESOMRÅDE)

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ved e-mail af 14. februar 2024 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af SU-loven (Reform af SU-systemet på det videregående uddannelsesområde).

Med lovforslaget foreslås det at ændre rammen for SU-klip fra 70 til 58 for studerende på videregående uddannelser (lovforslagets § 1, nr. 1). Dog vil studerende, som modtager SU-handicaptillæg eller tillæg som enlige forsørgere, få 12 ekstra klip, så de fortsat har en ramme på 70 SU-klip (lovforslagets § 1, nr. 2). Desuden gives disse studerende en støttetid til den enkelte uddannelse, der svarer til den normerede uddannelsestid med et tillæg på 12 klip (lovforslagets § 1, nr. 5).

Endelig foreslås en mere fleksibel tilrettelæggelse af uddannelsesforløbet for studerende, der modtager SU-handicaptillæg, idet de 12 klip, som deres støttetid tillægges, ikke vil blive medregnet i opgørelsen af klipforbruget i forhold til SU-studieaktivitetskravet. Dette kræver dog ikke en ændring af SU-loven (de almindelige bemærkninger pkt. 1).

Instituttet har følgende bemærkninger:

SIKRING AF LIGE VILKÅR FOR STUDERENDE MED HANDICAP

Efter FN's Handicapkonventions artikel 24, stk. 5, har Danmark påtaget sig at sikre, at personer med handicap har adgang til videregående uddannelser uden diskrimination og på lige fod med andre, og at der sørges for en rimelig tilpasning til personer med handicap.

Ifølge Handicapkonventionens artikel 1, 2. afsnit, omfatter personer med handicap personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige

barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Graden af funktionsnedsættelsen er ikke afgørende for, om der er tale om et handicap. I stedet er det afgørende, om personen hindres i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre på grund af barrierer, der opstår i samspil med funktionsnedsættelsen.

Retten til uddannelse er ligeledes sikret i artikel 2 i 1. tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at myndighederne skal yde rimelig tilpasning for at sikre lige vilkår for mennesker med handicap.¹

Danmark har således forpligtet sig til at arbejde for at nedbryde barrierer, mennesker med handicap møder i uddannelsessystemet, for at sikre deres ret til at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Arbejdsgruppen for studerende med funktionsnedsættelser afgav i februar 2022 sin rapport, hvor den afdækkede barriererne for studerende med handicap på videregående uddannelser. Disse barrierer relaterer sig blandt andet til SU-systemet, hvor studerende med handicap kan opleve, at de løber tør for SU-klip, fordi de har fået dispensation til at forlænge studietiden, men ikke kan få ekstra klip, eller at deres SU bliver stoppet, selvom de stadig har klip tilbage, fordi de ikke opfylder SU-studieaktivitetskravet.²

Disse barrierer medvirker til, at færre mennesker med handicap gennemfører en videregående uddannelse. I en undersøgelse udført af VIVE i 2021 svarede 51 procent af de adspurgte personer med handicap, at de havde fuldført en videregående uddannelse, mod 64 procent for personer uden handicap. Forskellen er mere markant, når man ser på andelen af personer, der har fuldført en lang videregående uddannelse. Dette har blot 6 procent af personer med større fysisk handicap og 8 procent af personer med større psykisk handicap mod 21 procent af personer uden handicap.³

¹ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 23. februar 2016 i Çam mod Tyrkiet, præmis 65-67, og dom af 30. januar 2018 i Enver Şahin mod Tyrkiet, præmis 59-61.

² Uddannelses- og Forskningsstyrelsen, Bedre vilkår for studerende med funktionsnedsættelser: Afrapportering fra Arbejdsgruppen for studerende med funktionsnedsættelser, februar 2022, side 49-50.

³ Anna Amilon m.fl., Mennesker med handicap – Hverdagsliv og levevilkår 2020, VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, oktober 2021, side 52.

INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER TIL LOVFORSLAGET

Instituttet anser det for positivt, at studerende, der modtager SU-handicaptillæg, bevarer en ramme på 70 SU-klip og gives en støttetid til den enkelte uddannelse, der svarer til den normerede uddannelsestid med et tillæg på 12 klip (lovforslagets § 1, nr. 2 og 5).

Instituttet bemærker dog, at der er en del studerende med handicap, der ikke modtager SU-handicaptillæg, men som alligevel kan have behov for tilpasning af deres uddannelse for at muliggøre, at de kan gennemføre uddannelsen på lige vilkår med deres medstuderende.

SU-handicaptillæg gives til studerende på videregående uddannelser, som på grund af varig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har meget betydelige begrænsninger i evnen til at påtage sig erhvervsarbejde (SU-lovens § 7, stk. 3).

Det er således ikke enhver funktionsnedsættelse, som giver ret til SU-handicaptillæg. Ifølge lovens forarbejder skal funktionsnedsættelsen have "så betydelige følger, at det stort set ikke er muligt for den pågældende at påtage sig erhvervsarbejde i nævneværdigt omfang." Det indgår ikke i vurderingen, hvilken betydning funktionsnedsættelsen har for den studerendes tidsforbrug på sit studie eller studiemæssige situation i øvrigt.⁴

I 2022 var der 10.205 SU-modtagere på videregående uddannelser, der modtog SU-handicaptillæg.⁵

Dette skal holdes op imod, at der var omkring 29.000 studerende med en registreret funktionsnedsættelse i 2020.⁶ I en undersøgelse udført af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) i 2023 svarede 19 procent af de adspurgte studerende på videregående uddannelser desuden, at de har en funktionsnedsættelse.⁷ Dette svarer til omkring 45.000 ud af de cirka 248.000 studerende, der er i gang med en videregående uddannelse.⁸ Heraf oplyste 62 procent af de studerende i EVAs undersøgelse, at de

⁴ Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 2581.

⁵ Uddannelses- og forskningsministerens svar på Uddannelses- og Forskningsudvalgets spørgsmål nr. 147 (2023-24, alm. del).

⁶ Uddannelses- og Forskningsstyrelsen, Bedre vilkår for studerende med funktionsnedsættelser: Afrapportering fra Arbejdsgruppen for studerende med funktionsnedsættelser, februar 2022, side 16.

⁷ Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), Førsteårsstuderendes oplevelse af specialpædagogisk støtte, 2023, side 17.

⁸ Danmarks Statistik, Statistikbanken tabel UDDAKT10 (senest opdateret 1. februar 2024).

havde søgt om specialpædagogisk støtte (SPS), hvilket de fleste (fire ud af fem) blev bevilget.⁹

Andelen af studerende, som kan have særlige behov som følge af et handicap, må således antages at være væsentligt større end den gruppe, der modtager SU-handicaptillæg.

Det er på denne baggrund instituttets vurdering, at lovforslaget ikke fuldt ud vil sikre lige vilkår for studerende med handicap, siden der må forventes fortsat at være en gruppe af studerende med handicap, der vil få vanskeligere ved at gennemføre en videregående uddannelse, fordi de løber tør for SU-klip eller får stoppet deres SU-udbetaling på grund af SU-studieaktivitetskravet. Lovforslaget indeholder ikke nogen tiltag, der imødekommer denne gruppes behov eller de barrierer, som denne gruppe møder ifølge arbejdsgruppens rapport. Sådanne tiltag kunne for eksempel være en dispensationsadgang.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet ændrer lovforslaget, så det tager hensyn til og giver større mulighed for fleksibilitet for de studerende, der har behov herfor på grund af deres handicap, men som ikke modtager SU-handicaptillæg.

Instituttet bemærker desuden, at lovforslaget ikke adresserer en række af de barrierer, arbejdsgruppen afdækkede i sin rapport.¹⁰

Blandt andet gælder der forskellige studieaktivitetskrav for at fortsætte på sin uddannelse og for at modtage SU.¹¹ Dermed skal studerende, som får dispensation fra studieaktivitetskravet for at fortsætte på uddannelsen, fortsat opfylde SU-studieaktivitetskravet. De risikerer dermed at få stoppet deres SU, selvom de stadig har klip tilbage.

Derudover er det kun muligt at få ekstra SU-klip efter ansøgning, hvis den studerende er forsinket i sin uddannelse på grund af blandt andet (midlertidig) sygdom (SU-lovens § 19, stk. 1, nr. 2). Handicap betragtes ikke som en sygdom i lovens forstand og giver ikke ret til tillæg af klip,

⁹ Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), Førsteårsstuderendes oplevelse af specialpædagogisk støtte, 2023, side 25 og 29.

¹⁰ Uddannelses- og Forskningsstyrelsen, Bedre vilkår for studerende med funktionsnedsættelser: Afrapportering fra Arbejdsgruppen for studerende med funktionsnedsættelser, februar 2022, side 49-50.

¹¹ Kravene fremgår af henholdsvis uddannelsesbekendtgørelsens § 54 og SU-bekendtgørelsens § 14.

medmindre der er tale om en midlertidig opblussen eller forværring af lidelsen.¹²

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet iværksætter tiltag for at nedbryde de øvrige barrierer i SU- og uddannelsessystemet for studerende med handicap.

Der henvises til ministeriets referencenummer 455801.

Med venlig hilsen

Peter Kristian Hjaltason

SPECIALKONSULENT

¹² Uddannelses- og Forskningsstyrelsen, Tillæg af klip – sygdom, andre særlige forhold, rådsarbejde mv., <https://www.su.dk/su/om-su-til-videregaaende-uddannelser-universitet-journalist-laerer-mv/du-er-forsinket-feks-sygdom/tillaeg-af-klip-sygdom-andre-saerlige-forhold-raadsarbejde-mv/> (tilgået 8. marts 2024).